

ՕՐԱԳԻՐ

40 ՓԲՑ

40 ՓԲՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐ ԱՓԵԼՏՐԵԱՆ

Ե. ՏՄԲԻ 1290 ՇԱՊԱՆ 5

ՇԱՐԱԹ 15 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1873

Ն. Տ. ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27

ԹԻԻ 1041

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

Ամբարշտութիւնն ու չարախօսութիւնը միշտ անարդ դաւադրաց նուազողործիքներուն ու արբանեկաց բաժինն եղած է, դաւադրութիւն մը յաջողեցնելու համար ամեն տեսակ անամօթութիւն գործելու ազատ կը կարծեն զիրենք:

Ընդհ. ժողովոյ օգոստ. 24 ի նիստին դաւադրութեան առաջին քայլն առնելու համար երեսփոխանաց ունեց քրայ բանեցնել ուղղած յայտնի ճշման և բռնութեան մի քանի անխիղճ հեղինակացը դէմ բողոքելով հանդերձ, յառաջիկայ նիստը դռնփակ ըլլալու առաջարկութեան գրոյն՝ բաղմամբիւ աշխարհական երեսփոխանաց հետ մեծ մաս մ'ալ եկեղեցական երեսփոխանք ստորագրութիւն դրեր են:

Դռնփակ նիստ ուղեւոր առաջարկութիւնը, զայդ ստորագրողներուն անձը այս աստիճան հրապարակաւ ծաղու և կատականաց արժանի ընելու դատապարտելի իրողութիւն մ'է եղեր, և այնպիսի ատեն մը՝ երբ կրկին և կրկին կառավարութեան Տպագրական տեսչութեան դիւանին կողմէն հետզհետէ ազդարարութիւններ տեղալու վրայ են ազգային լրագրաց, եկեղեցականաց և կրօնական պաշտօնէից դէմ չափազանց և նախատական լեզու մը գործածելէ զգուշանալ պատուիրելով, այնպիսի ատեն մը կ'ըսեմք, իրիմեանի կուսակից թերթերն և գլխաւորաբար Մեղու, դըռնփակ նիստի առաջարկութեան համաձայն գտնուող եկեղեցականներն և կրօնական պաշտօնեայններն սանձարձակ ապերաստութեամբ և անամօթ լրբութեամբ մը յականէ յանուանէ ծաղրելու նախատելու և նշաւակելու կը յանդգնի, ասոնց այլ և այլ ներքին դիտումներ և դաղտնի նպատակներ վերընծայելով, որք հասարակութեան առջև զանոնք վատահամբաւելէ ու անպատուելէ և կասկածելի երեցնելէ զատ ուրիշ նպատակ չ'ունին:

Եթէ Բ. Դրան՝ լրագրաց նկատմամբ ուղղած հրամաններն ու պատուէրները

յազդելի են, ապա ուրեմն ամեն լրագիրք ալ հաւասարապէս պարտին յարգել զայդ, և ամեն լրագրաց ալ պէտք է որ հաւասարապէս յարգել տրուին ատոնք, իսկ վարչութեան նախագահին ընթացքը քննադատելուն համար Օրագիր և իւր նմաններն երբ ազդարարութիւն կ'ընդունին Բ. Դրանէ կրօնական պաշտօնէից և եկեղեցականաց դէմ չըզդելու համար միթէ ներքին և կամ Բ. Դրան կամայն համաձայն կը դատուի Մեղուի այս աստիճան ապարեւանութիւնը, որ անխիղճօրէն մինչև իսկ այս մասին անմեղ եկեղեցականաց և կրօնական պաշտօնէից անձնականութիւնը ծաղու և նախատանաց կ'ենթարկէ:

Չենք կարծեր որ եկեղեցականաց դէմ նախատինք արձակելու համար երբ լրագրի մ'արգելք կը դրուի պաշտօնապէս, անդին ուրիշ լրագրի մը լռելեայն կատարեալ արտօնութիւն և առանձնաշնորհութիւն մը տրուած ըլլայ զայդ ազատօրէն և անարգել գործելու:

Եթէ իրիմեան Պատրիարքին և կամ Վէքիլ Տէր Հօրը անձնականութիւնները յարգի են Բ. Դրան առաջը, ասոնցմէ ո'չ նուազ յարգի են նաև Մեղուի ամբարշտօրէն նախատած ու վատահամբաւ եկեղեցական պաշտօնէից անձնականութիւններն:

Ասով ըսել չ'ենք ուզեր թէ քանի որ Մեղու եկեղեցականաց անձը նախատելու ազատութիւն մը վայելելու վրայ է, ապա ուրեմն հարկ է որ այդ ազատութիւնը ուրիշ լրագիրներու ալ տրուի. քա՛ն լիցի, այդպիսի հրաման կամ արգելք մ'ըլլայ թէ չ'ըլլայ՝ անձնականութիւններն հրապարակային խայտառակութեանց և ծաղու նախատանաց նիւթ ընելն արդէն մեր սկզբանցը դէմ է, մեք այդպիսի բան մը չ'ընելու համար հարկ չ'ունինք Բ. Դրան հրամանին կամ ազդարարութեանն սպասելու. բայց քանի որ այդպիսի պատուէր և ազդարարութիւն մը եղած է, ևս առաւել լրագիրք պարտին ուշադիր ըլլալ Բ. Դրան այդ հրամանին և պատուէրին համաձայն վարուելու, զորս Մեղու և իւր նմանները մինչև իսկ ա-

նարգելու կը յանդգնին, հակառակ այդմ՝ եկեղեցականներն ու կրօնական պաշտօնեայններն չարունակ և անօրինակ կոպտութեամբ մը ծաղրելով ու նախատելով:

Այս անամօթ թերթն և իւր համախոհները, երբ մէկ կողմէն երեսփոխանաց դէմ ունեց ըրած ճշմունք ուրանալու չ'են ամէնար, միւս կողմէն այդ ճշման և բռնարարութեան յայտնի ապացոյցն ու հաստատութիւնը իրենք կուտան հրապարակաւ, իրենց համակարծիք չը գտնուող երեսփոխանաց անձին դէմ անպատեհ և ցուրտ նախատանաց ու լինամանաց ծաղրելի սպառնալիքներ տեղալով, գոնէ այս կերպով ատոնց կարծիք յայտնելն արգիլել կարենալու, և այս կերպով պատրաստուած դաւին մէջ իրենց յանձն առած նուազ և անարգ դերը մեքենաբար կատարելու համար:

Ողորմելի մարդիկ, որ փոխանակ դատի մը լրջաբար պաշտպան կանդնելու, իրենց հետեւած կոշտ ընթացքով անամօթութեան և ամբարշտութեան կենդանի տիպար մը կը ներկայացնեն զիրենք աշխարհի:

Երէկ Վսեմ. Տատեան Յարութիւն պէյի տունը՝ Դիւանի բոլոր անդամք միաձայն յայտարարեցին թէ՝ իրենցմէ և ոչ մէկը կանխաւ անդեկութիւն ունէր փոխանորդ Տէր Հօր Ազգ. ժողովը Ղալաթիայէն Մայր եկեղեցի փոխադրելուն՝ որուն վրայ ներկայք և Մասիսի Մեծ. խմբագիրն իսկ խստիւ դատապարտեցին Վէքիլ Տէր Հօր այդ անկանոն յանդգնութիւնը:

Վէքիլ Տէր Հօրը՝ մինչև որ Հիւանդանոցի մոմարանէն հարսանեաց մոմը չ'առնէ ուխտանուութեան հրամանագիր չը տալու մասին ինքնակամ ըրած որոշման և հրատարակած ծանուցմանը դէմ մեզ ուղղեալ գրութեան մը, և երկրորդ՝ դռնփակ նիստի անհրաժեշտութիւնն ապացուցանող ուրիշ յօդուածի մը հրատարակութիւնները ակամայ յաջորդ թերթերնու թողելու հարկադրուած եմք:

1873 թ. 6 ի վան

Մեծապատիւ խմբագրապետ Օրոգիր ազատախօս լրագրոյ .

Ներկայս 'ի սէր ճշմարտութեան' որոյ քարոզիչն էք , հաճեցէք հրատարակել 'ի հերքումն Մասիսի 1407 թուով հրատարակեալ վանայ ապօղոսեանց ցուրտ և անախի նամակի մը :

Կեղծաւորք նմանեալք դերեզմանաց . բռնոյց' որ զմեզ ուկո քամէք և զուղտս կլանէք , հանէք նախ զգերանդ-յականէ ձերմէ : (Յիսակ)

Օրոգիր պատուական լրագրոյդ 945 թուով հրատարակեալ վանայ Անկողմնակալաց անաչտո նամակ մը՝ գրեթէ այնչափ ազդեցութիւն բրաւ յայտնապէս ցուցնելով ճշմարտութիւն , որչափ Արեգակն կընէ իւր պայծառ լուսով ցուցնելով տիւ լինելն : Բայց գիշերաշրջիկք ոմանք՝ երեք աստղանիշ սև գիծերով երեսին ծածկած՝ անոր դէմ դուրս կը ժայթքեն իրենց փոխունքը՝ Մասիսի 1407 թիւն աղտոտելով , որով կը ձեռնարկեն պարզամիտներն խաբել իրենց անփաստ և անհիմն տես-գաբանութեամբ . զոր իրենք ալ անշուշտ պիտի կարմրէին կարգացած ատենին , եթէ ունենային շառագունեւ լույս արմար մորթ : Ճշմարտապէս մերկացեալք ի լուսոյ ճշմարտութեան՝ սըտութեան և զրպարտութեան ապաւինեալք , ազգասիրութեան անունով ազգի աւերման ջանադիր կը լինին . որմա գործի անունով ազգի բարեկարգութեան և խաղաղութեան պարսպի հիմերն չեն խղճեր կործանելու ձեռնարկել : Բայց թող լաւ գիտնան որ այն կակուղ բառերով ոչ զոք չեն կարող խաբել . զի այն բառերն վառակալ չըրթանց վրայ ալ կը թաթաւային :

Կը զարմանամք պարոնայք , թէ ինչ երեսով կը յանդգնէք զԳրիգորիս վարդապետ խռովասէր և անկրօն անձը իւր հրեշտակ ներկայացնել , որոյ կըշուորեն (տառան) Մշոյ և վանայ մանկունք և պառաւներն անգամ առած են թող թէ ողջամիտներն . որոյ նենգութիւն և բռնաւորութիւն եթէ 'ի ներքուստ ուրանալու յանդգնէք , նոյն իսկ Ձեր մարդկութեան գոյութիւնն ուրացած կը լինիք :

Քաղաքիս խռովութեան սկզբնապատճառն իսաճանեան ուսումնական և ազգի ապագայն խորհող ողջամիտ Գրիգոր աղայն կը դնէք . որուն ընտիր ձիրքերն դուք ալ շատ անգամ հրապարակաւ խոստովանած էք . և Ձեզմէ լաւ Ս. Հայրիկ կը ճանաչէ . որուն համար անցեալ տարի ընդ միշտ կը գրէր Գարեգին վարդապետին իւր ճիգն թափել իսաճանեանն մկրտել , այսինքն ապագոսացնելով մոլորեցնել իւր ողջամիտ սկզբունքէն : Այո՛ , նա ժողով գումարեց Ս. Նշան եկեղեցւոյ մէջ բոլոր թաղականները խորհել Պատրիարքի գաղտնի հրահանգաց վրայ . որ գրած էր Վ. Շարան պէյին և Պալճեան Գէորգ պէյ-

ին համոզել զՊողոս վարդապետ . որ յառաջ հրաժարիլ և երթալ վանք մը մտնել : Այո՛ , ժողով գումարեց նա , թէ այս նամակը և թէ ուրիշ մէկ նամակ մը ժողովականաց ողջմտութեան յանձնելու , որով կը ծանուցանէր Ս. Հայրիկը իւր բարեկամ Թարլամիզեան Մկրտիչին թէ 'պիտի աշխատիմ վանայ մեծ քարն գլորել . պիտի օգնէք ինձ թէ ապուշ ապուշ նայէք : Այո՛ նամակները խորհուրդ տուին համայն ժողովականաց՝ չթողուլ զՊողոս վարդապետ հրաժարիլ , որ կստիպէր հրաժարիլ : Կրնայք ուրանալ զոյս : Կը գրէք թէ 'Շարան Պէյի , Պանիր եանի Կոսպարեանի , Մանէլեանի և Խանճեանի սենեակները ամէն օր ժողովներ կը լինին խռովութիւն յարուցանելու : Այո՛ , պարոնայք , ցերեկ , լուսով , այն տեղուանք ժողովներ կը լինին , ոչ թէ խռովութիւն յարուցանելու : այլ ձեր գիշեր մինչ ժամ 6-7 առաջնորդարանի մէջ խորհած և կազմած մեքենայից ատամունքը փշրելու . ձեր հանելուկներն լուծելու , որ մթութեան մէջ գործել էք . զի որ դործէ զյար առեայ զոյս , զի մի յանդիմանեցին գործք իւր , այլ սիրէ զխաւար որ ծածկոյթ է ինքեան . սակայն չիք ինչ ի ծածուկ որ ոչ յայտնեցին : Բայց մենք գործել ենք ցերեկ համարձակ . զի ճշմարիտ և բարի են գործք մեր , չփախչիմք 'ի լուսոյ . իսկ դուք 'ի գիշերի 'ի մթան գործէք որպէս զխուրտ . կը յղանայք . կը վիժէք կրկին կը յղանայք և կը ծնանիք գործք կոյր և այլանդակ , միշտ յուսացեալք ի ջախջախ եղեգն :

Իւր ինչպէս ալ չէք պատկառեր սեւացեալ ձեռքերնիդ ձեռնոց անցունելով՝ զմեզ ներկարար զրպարտիչ կոչել քանի որ ձեր ներկարարապետ Գրիգորիսն և իւր աշակերտներն յոյտնի են աշխարհի . Հայհոյիչներ պատժելու արդարեւ բռնաւոր է Գրիգորիս : Կը գրէք . սակայն Գատիչներ և Բրկիչներ ալ իրենց անդարձ ամբարշտութիւնը անիծող մեր Ս. Հարք և ազգասէր իշխանք պարօնց բանտերուն մատնած են զանոնք իրեւ ճշմարիտ յանցաւոր պատժող ընդունինք արդեօք , եթէ ոչ արդարեւ զրպարտիչ և մատնիչ ճանաչեմք ըստ ազգային պատմութեան : Սանդարամեան կը սոսկալձեր ալիք կերպ ընթացին վրայ , որ խարդախութեան տհաճին գերանը աչքերնիդ դրած կը հարցնէք թէ 'որն է մեր խարդախութիւնը : չէք յիշեր Պարոնայք , Ձեր ամերթոյս գործքեր , չէք յիշեր մեր այնչափ գրածներն որով ամէն օր կը խայտառակուիք : չէք յիշեր միջոցեալ դուք խարդախութեամբ հաղիւ 7 երեսփոխան ունէիք և մեք 12 ունէիք դարձեալ ամբողջ երեսփոխանական ընտրութիւնը անփաւեր լինելուն բողոքած եմք . եթէ ուրանայք , մեր այն ժամանակուան հրատարակութեանց թանաքներն երեսնիդ կը մոտ են :

Չէ՞ք յիշեր պարոնայք , ձեր խռովապետ Գրիգորիսի գոնէ հազարէն մի

գործն , գոնէ՛ Արարուց քուէարկութեան աւուր խօսածն և գործածն , որ կասկածելով թէ մի գուցէ նախնեան և Թաղիպաշեանը լաւ չ'են կրցած բռնանալ խղճի աղատութեան և Պօղոսեանք շահին քուէներն , ոտքի ելաւ յայտարարեց թէ . սատանային քով ճշմարտութիւն կայ , այս քուէարկութեան մէջ չկայ : Բայց այն ինչ իւր վարժապետ Տէր Դիոնիս քահանայն՝ տոմսակով մը յայտնեց իրեն թէ . մի կասկածիր , մերն է . յաջողած եմք : Պահ մը ճակատ չիկելով և մօրուք շոյելով խօսից եղանակը յեղաշրջելով ըսաւ . բայց ես կը բանամ քուէտուփն և մեղքը թաղականացը ճիւղն : Բացաւ իւր ճշմարտութեամբ եղած ընդունեց զիւրայինք , որ 50 ֆէսով 5 կարաս գինով և փաստափ մը չուխայով նախնեանի ձեռք կնքեցան մկրտեցան և անուանակոչեցան երեսփոխան :

Պարոնայք , ձեզմէ ողջամիտներուն մեծ ամօթանք բերիք Հայկավանից քուէարկութիւնը խարդախ և խանճեաներու հնարքով վաստկուած բսելովնիդ , մինչդեռ ձեր գործադրիչ Գրիգորիսն ամեն ոք հրապարակաւ խոստովանած է թէ 'Հայկավանուց նման խաղաղ և արդարութեամբ քուէարկութիւն և ոչ մէկ տեղ մը եղաւ վանայ մէջ : Դիմակաւոր պարոնայք , Նորաչինու Տէր Միքայէլի մարդ համոզել քուէներ Պօղոսեանց տա՛ն մեծ է , թէ վարագայ միաբան Դանիէլ (1) վարդապետի Աւերակի բուռած գիւղի մէջ ըրածն , որ քուէարկութեանէն երկու օր յառաջ երթալով Թաղական խորհուրդ կազմելէն զկնի քուէարկուաց թուոյն չափ քուէ գրել տուիլ մը մէջ դնելով կնքել խաչիւ և աւետարանաւ երդուելնեւ Թաղիպաշեան Յարութիւնին տալ (որուն երեսփոխան կոչուիլն դուք ալ գիտէք որ ձեզ պատիւ չի բերեր) և քուէարկութեան օրն կրկին դալ բանալ և իւրաքանչիւրի ձեռք տալ անփոփոխ . առանց հատ մը ուրիշի երթալու ամբողջ այն անձանց թէ և անըջան Յարութիւնին ելնել : Այս երկուքէն 'օրը մեծ է գերանակիր պարոնայք միջուկ քամող և ուղտ կլանող պարոնայք , այսպէս չեղաւ նաեւ բոլոր գիւղերն . զորն որ յղացայք զնոյն և ծընայք անվրէպ . այսպէս չեղաւ Շուշաց կենդանանց և կուռուպաշ գիւղերու ամբողջ քուէներ . առանց հատ մը ուրիշի երթալու տէր Պօղոսեան Գէորգին ելնել , որ անձանց թէ յիշեալ գիւղացւոց , սակայն կաղապարնիդ գայն ձուլեց նոցա երեսփոխան : Պարոնայք զիշերաշրջիկք , որք մեծ է Շարան Պէյէրու լապտերով պտտիլ մարդ համոզելն (ըստ ձեր գրածին) թէ ամեն գիշեր ձեր բողոքիդ առանց լապտերի

(1) վարագայ միաբան վարդապետները այսպէս ըրին իրենց թեմական գերու քուէներ զոր իրենք ալ չեն կառող ուրանալ :

Երէկ վսեմ: Յարութիւն պէյ Տատեան ազգային ներկայ խնդրոյն վրայ մտերմարար տեսակցելու համար Պէշիկթաշ իւր տունը հրաւիրած էր:

Գեր. Նիկողայոս Եպիսկոպոս

» Խորէն վարդապետ Ե. Պ. Փ.

վսեմ: Ստեփան բաշա

Մեծ. Երեսուֆեան էֆէնտի

» Պառնասեան »

» Մամիկօնեան »

» Զարգարեան »

» Մէրեէմ ֆուլի »

» Մ. Արսլանեան »

» Խմբագիր Մասիսի և մեզ:

Հոն երկար տեսակցութենէ յետոյ, հասկցուեցաւ թէ ներկայ խնդրոյն բընութիւնը դանդաղ նիստի մէջ լուծում կը պահանջէ, և թէ ՅԳ երեսփոխանաց առաջարկութիւնն ալ այս սկզբունքով է միայն և ոչ թէ ժողովուրդը անպատուելու և կամ ոմանց անկանան ընթացքը ժողովուրդեան վերնծայելու մտք, ուստի Գիւանին առաջարկուեցաւ որ խնդրոյն բնութեան պահանջումն ի գործ դնէ ի շահ ազգին, ապահով ըլլալով որ ժողովուրդեան մտքին մէջ տրպաւորուած այդ անպատուական արատը դիւրաւ կը մաքրուի նոյն ինքն ժողովուրդեան խելահաս մասին մէկզմէկ համոզելով:

Այս մասին երկուշաբթի օր կը խօսինք:

Երեսուդէմայ Պատրիարքական փոխ. Գեր. Խորէն հայր սուրբէն լսեցինք թէ Խորիմեան Սրբազան իրենց ջախջախած է թէ ինքը Օտեան էֆէնտիի և կամ Յանձնաժողովոյն իւր հրաժարականը ետ չառնելու խօսք մը չըսած և թէ Օտեան էֆէնտիէն և մասնաժողովէն ոչ պաշտօնապէս և ոչ անհատապէս այդ մասին իրենք բնաւ հարցում մը կամ առաջարկութիւն մը չեղած ինչպէս Օտեան էֆէնտիի և քննիչ մասնաժողով յանուն իրենց այդպիսի խիստ յայտարարութիւնները ըրած են Ազգ. ժողովոյն մէջ և անտեղի կարծեաց պատճառ եղած են:

Արդ ո՛ր տեսնուած է այսպիսի դաւ. և ո՛վ է Ազգ. ժողովը խաբել ուղղը, և ի՞նչ նպատակի համար է այդ:

ՔԱՂՈՒԱԾՔ

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԱԾ

Հայոց Ազգ. ժողովոյ երեսփոխաններէն երեքը, վսեմ: Արթին պէյ Տատեան, Ստեփան բաշա Արսլանեան և Երեսուֆեան էֆէնտի կիրակի օր Պատրիարքարան երթալով քանի մը ժամ խորհրդակցելէն յետոյ, որոշուեցաւ որ ուրբաթ օր նորէն գումարուին: Իրաց ընթացքէն այնպէս կ'երևի թէ այս ուրբաթ օր ալ Ընդհ. ժողովոյ նիստ չը պիտի ըլլայ:

Փար տիւ Պօսֆօր

Մասիս լրագիրը երկար յօդուած մը հրատարակելու վրայ է, որնոր Հայոց Պատրիարքին դէմ ներկայացուած տաան և մէկ ամբաստանութեան կէտերը կը հերքէ, ապացուցանելով թէ Ն. Սրբազ. նութեան վերընծայուած հակամահմանադրական կարծեցեալ յանցանքներն անհիմն և անտեղի են:

Նոյն

Կը լսեմք թէ Հայ հասարակութեան Ընդհ. ժողովը մօտ օրէն պիտի գումարուի ֆաղ. ժողովոյ անդամոց հրաժարականի խնդրոյն վրայօք խորհրդակցելով որոշում մը տալու համար: Այսու հանդերձ տակաւին որոշուած չէ թէ այդ ժողովը Ղալաթիա՞ պիտի ըլլայ թէ Գում Գաբու. և թէ նիստը դանդաղ պիտի ըլլայ թէ հրապարակային: Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, ժողովուրդեան մեծագոյն մասը կ'ուզէ եղբւր որ Պատրիարքը մնալով ֆաղ. ժողովոյ հրաժարականն ընդունուի:

Լեւոն-Հէրալտ

Օրագիր իւր 1038 թուովը խիստ պատասխան մը կուտայ: Մասիսի՝ անցեալ ուրբաթ աւուր Յաւելուածովը տալիքն ուղղած յարձակմանը դէմ: Օրագիր յիշեալ յօդուածին մէջ անդիի ծայր անարգ կեղերամուլ մը կ'անուանէ զՄասիս, և կ'ըսէ թէ ազգին շահուցը նկատմամբ փնտաւար ընթացք մը բռնած է նա, մենտորի դիմակաւ մ'ազգին մէջ պառակտում արձարծելով:

Փար տիւ Պօսֆօր

վսեմ: Արթին պէյ Տատեան, Ստեփան բաշա Արսլանեան և Երեսուֆեան էֆէնտի Պատրիարքարանը երկարօրէն խորհուրդի նստան, սակայն չը կրցին Ընդհ. ժողովոյ յառաջիկայ գումարմանը մասին տնօրէնութիւն մ'ընելու. և ուրբաթ օր նորէն գումարուիլ որոշեցին: Ահա ասոր համար երեսփոխանական ժողովն ալ ուրբաթ օրը նիստ չունեցաւ:

Հայ թերթերն ընդ երկար հրատարակեցին Պատրիարքին և ֆաղ. ժողովոյ անդամոց հրաժարականներուն համար կազմուած խառն Յանձնաժողովոյ քննութեանց պաշտօնական անդեկագիրը. որն որ ֆաղ. ժողովոյ կողմէն Պատրիարքին դէմ յառաջ բերուած տասնեմէկ դանդաղանաց, և ասոնց դէմ յիշեալ կեղեցեակներն տուած բացատրութեանց և հերքման մի առիթ և մանրամասնաբար քննութիւնը կը բովանդակէ:

Սոյն Յանձնաժողովոյ ներկայացուցած դիտողութեանց ամբողջ իմաստը Պատրիարքին նպատաւոր է: Մասիս լրագիրն և հայոց մեծ մասը միաձայն կը վկայեն թէ սոյն տեղեկագիրը կատարեալ արդարախոհութեամբ ու անկողմնակալութեամբ չի նուաժէ:

Օրագիր սոյն տեղեկագիրն սաստ-

կապէս դէմ կը գրէ. կը հաւատեն թէ այս թերթին նպատակն է՝ խորհրդարանին նոր մէկ քուէարկութեամբ, զԽորիմեան ըրազան գահընկեց ընել Պատրիարքութենէն (1), սակայն կը կարծուի թէ սոյն եկեղեցականին Պատրիարք մնալու մասին եղած բոլոր կասկածներն ալ անհետացած են, և թէ ազգային երեսփոխանական ժողովոյ մէջ ծանր գծաութիւններ ծագելու վտանգ չունի ալ անցեր է:

Լեւոն-Քայմազ

Կ'իմանամք թէ Հայազգին շատ մը երևելի անձինք, հասարակութիւնը տագնապեցնող ներկայ յուղման վախճան մը տալու նպատակաւ, բանակցութեան սկսեր են Ս. Պատրիարքին հետ, համաձայնութիւն մը յառաջ բերելու համար ազգու ջանք մ'ի գործ դնելով, սակայն ցաւ ի սիրտ կը լսեմք թէ միջև ցարդ վերջնական արդիւնք մը տակաւին յառաջ եկած չէ: Այսու ամենայնիւ փախաբելի էր որ փոխադարձ զիջումներով կարելի ըլլար այդ համաձայնութիւնը ձեռք բերել, որովհետեւ ազգը իւր այժմու գտնուած վիճակին մէջ իւր բոլոր անհատներուն միտհամուռ անկցութիւնը չունի, ոյր ժողովութիւնը յուժեղաւ մէճեքով սպառնելու վրայ է որոյ մէջ իւրաքանչիւր կուսակցութիւն քիչ քիչ բուն խնդրէն շեղելով, վերջապէս իւր հակառակորդ մասը թշուառեցնելու վախճան կուտայ, ուրիշ բանի չը նայելով բայց եթէ վերջին խօսքն ինքն ըլլալու:

(Փար տիւ Պօսֆօր)

Հնդկաստանի Թայմազ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Հայազգի մը, ասիէ յիսուն տարի յառաջ, քառասուն հազար ռուբլի (400 հազար ֆրանք կամ 16-150 Օսմ. ոսկի) գումար մը կտակ թողեր է Կալկաթայի Հայոց եկեղեց-

(1) Մասիսի՝ մեր անդրդուելի ազատամտութեանը մէկ նոր փորձն ալ տալու, և ասկէ յառաջ մեր մէկ տեղական լրագրաց ֆաղուածոյին առթիւ իւր մեզ դէմ արձակած անպատեհ անկարկութեան մը անհիմն և անիրաւ ըլլալը հաստատած ըլլալու համար, Լեւոն Քայմազի սոյն խորհրդածութեան ամբողջ հաստատման իրեն սխալանօքն հանդերձ, ասանց այլայլելու թերթ երեսու մէջ կը փոխադրենք, փութալով միանգամայն ուղղել Լեւոն Քայմազի խմբագրութեան ո՛ր գիտէ ի՞նչ դիտմամբ հաղորդուած այս սխալը. որով մեզի մենէ օտար դիտում ու նպատակ մը կը վերընծայուի, և որ մեր դրած յօդուածներն ու յայտնած կարծիքներն այդ տեսակ դիտում մ'արտադրելէ կարի իսկ հեռի են: Մեր ինչ ըսել ուզելը Մասիս շատ աղէկ կը հասկընայ, իսկ գործին չը գար զայն անկեղծօրէն խոստովանելը:

Մ. Խ.

ւոյն, և թէ հաստատուել է այս իրողութիւնը Արդարութեան Բարձրագոյն Ատենի դիւանատան մէջ կեցած արձանագրութեամբը :

(Լէւանթ Հէրալտ)

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿՈՅՄԵՐ ՎԻԷՆԱՅԻ

ԱՐՈՒԵՍՏԱՆԱՆԴԱՆ ԴՐԱՄԻ ԳԱՆՁԵՐԸ

Սոյն ծառայող Ապրիլ ամսուն մէջ կոստանդնուպոլսէն վիեննա շրջանացան հնութեանց գանձերու հաւաքածոյ մը վերջ մեծ անտուկներու մէջ ամփոփուած : Լինալըն թայմը անուն լրագրին թղթագրեցը կըսէ թէ այս հաւաքածոյին ամենէն գլխաւոր կտորն էր Նատիր Դահին գահը : Ասիկայ հինգ տար բարձրութիւն ունի, և չորս հարի վրայ կեցած է : Տեսակ մը թանկագին փայտէ շինուած, և ծածկուած է կերպարով մը որուն վրայ բանուած են պսակաձև ծաղկեայ դարձեր : մարգարտիւ, յուսկին թով և զմիտով ընդերուդուած : Երբ Սուլթան Ահմէտ Գ. Հունգարիայէն իր ձեռքը քաշելու ստիպուելով արեւմտեան կողմն իր դէմն ելած ձախողութեան փոխարէն՝ արեւելքի մէջ իր տէրութիւնն ընդարձակել ուղեց, այս գահն առաւ իբրեւ պատերազմի արար : Նատիր Դահ իր այս գահը զարդարող գոհարները Հնդկաստանէն բերած էր իր հոն ըրած արշաւանաց ատենը, բայց ինքն ալ պարտաւորեցաւ Տաճկաց Սուլթանին յանձնել :

Սուլթանը հետաքրքրական բան մ'ալ առաջին անգամ Եւրոպայի մէջ Օսմանեան իշխանութիւնը մտցնելով իր բնակութիւնն Սնդրիտնուպոլսի հաստատող Ս. Սուլթան Մուրատի շղթայէ զրահնու Պարսկական սաղաւարտն է : Յիշեալ մեծ Սուլթանն այս գահը հագած էր, երբ Սէրպիացի երիտասարդ զինուոր մը սպաննեց զանիկայ Գոսսովայի մօտ լտեղ մը : Յիշեալ զրահը Դամասկոսի պողպատէ շղթաներէ շինուած է, կուրծքի ճարմանդները ոսկիէ են և մեծամեծ անդամանդներով գեղեցիկ զարդարուած է : Պարսկական սաղաւարտն յետեալ է ոսկով այնպէս գեղեցիկ որ ամբողջ ոսկիէ կը կարծուի : Վրան ալ ճերմակ և կանաչ կերպասէ և ուրիշ ոսկեթել կերպասէ փակեղ մը (սարք) փաթթուած է : Ճակատին վրայ կայ ադամանդէ ու յակնթէ ճարմանդ մը որուն մէջ տեղն աղանձոյ ձուռոյ մեծութեամբ շափիւղայ մը կայ : ճարմանդին ետեւէն կ'ելլէ ձուռային ճայի մը գեղեցիկ փետուրներովը շինուած գարգմանակ (սորդուճ) մը :

Կան նաև բազմաթիւ սափորներ, պնակներ և սրուակներ հին ջինական և ճարմանկան յախճապակիէ : Ասոնք հաւաքած է Սուլթան Սէլիմ Ա. որ Եգիպտոսն նուաճեց և Ֆրիսիանց իշխանութիւնը ջնջելով այն երկրին մէջ

առաւ անոնցմէ խալիֆայութիւնը որ անկէ 'ի վեր Օսմանցոց միացած է :

Բաց ասկէ կան սուրբ և պատերազմական կացիներ՝ որոնցմէ գրեթէ ամէն մէկը Սուլթաններէն մէկը գործածած է : Ասոնց ամենուն վրայ ալ ոսկիէ արձանագրութիւններ կան : Ասուրներէն մէկը՝ որ մի միայն պատեան չունեցողն է, կոստանդնուպոլսի առնող Մէհմէտ Երկրորդինն էր, և կը կարծուի թէ այս քաղքին վրայ ըրած վերջին յարձակման ատեն այս սուրբ կրելով կը խրախուսէր իր զօրքը :

Յախճապակեայ, բիւրեղեայ, արծաթեայ և ոսկիէ սափորներէ ու սրուակներէ զատ, երկու աման ալ կայ մէկը պղնձէ, միւսը մորթէ, զորմէհմէտ Գ. կը գործածէր : Երբ ձեռուները կը լուար : Ասիկա վերջին Սուլթանն է որ 1683 ին ջանք ըրաւ վիեննա առնելու :

Վիենայի Արուեստահանդէսը դժուարաւ այս ամբողջ հաւաքածոյին արժէքը ութ միլիոն լիրա ըլլալ կը կարծուի :

Լէւանթ թայմըի մէջ նամակ մը կ'ըսէ թէ Լընտըն թայմըի թղթակիցը վերոյիշեալ տեղեկութեան մէջ քանի մը սխալներ ըրած է : և ինք հետեւեալ ուղղութիւնները կ'ընէ : Նատիր Դահին գահը ոչ թէ Ահմէտ Գ. ի, այլ Մուրատ Գ. ի յաղթանակին է : Վերոյիշեալ զրահն ալ ոչ թէ Մուրատ Ա. ի, այլ Մուրատ Բ. ի է : Յախճապակեայ ամաններն ալ ոչ թէ Եգիպտոսի մէջ Սելիմ Ա. ի ձեռքով հաւաքուած են, այլ Լեհացի թագաւոր մը զանոնք ընծայ ըրած է Օսմանեան թագաւորներէն մէկուն :

Վեհ. Սուլթանը Օսմանիէի առաջին կարգի ադամանդազարդ պատուանդանը շնորհեր է Սաքս-Ալթէմպուրկի դքսին :

— Եգիպտոսի Արտաքին գործոց պաշտօնեայ Նուպար բաշա և Գանձուց պաշտօնեայ Խամայէլ Սաթրգ բաշա մօտ օրէն մայրաքաղաքս պիտի դան լմանաւոր շոգենաւով մը, Միւշիքութեան յատիճան բարձրանալուն առթիւ, վեհ. Կայսեր յատկապէս շնորհակալութիւննին մատուցանելու համար :

— Անգղիոյ դեսպանը հինգշաբթի օր Բ. Դոն Երթալով մեծ ցարդոսին և Արտաքին գործոց պաշտօնէին հետ զատ զատ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ :

— Տպագրական Դիւանին տեսուչ Նուզէթ Էֆենտի, 2500 զրշ. ամսականաւ, պաշտօնէն հրաժարուելով, սոյն դիւանին վերատեսչութիւնը, Պասիքէթի տուած լրոյն նայելով, կայսերական Ատենին առաջին թարգման Արիֆի պէյին յանձնուեր է :

Լէւանթ-թայմը կ'ըսէ թէ յիշեալ գրասենեակին Մուսլին և պաշտօնական լրագրոյ խմբագրապետ Մէհմէտ Էֆենտին համար մանաւանդ

կ'ըսուի թէ հրաժարեալ Նուզէթ Էֆենտի յաջորդ պիտի անուանի :

— Այս միջոցին մինակ Գաղղիոյ մէջ Տաճկաստանի արմտեայ (զահրէ) վրայ ինչ աստիճան ընդարձակ գործողութիւններ ըլլալուն նկատմամբ վեր 'ի վերոյ քաղաքար մը տուած ըլլալու համար, Մէսածէ տիւ Միտի լրագրոյն հետեւեալ յօդուածը հրատարակել բաւական կը համարիմք, որն որ Մարտիկայէն յիշեալ լրագրին շրջուած նամակի մը մէկ մասն է :

Մեր Մարտիկոյ նաւահանգստին մէջ, կ'ըսէ թղթակիցը, քանի մ'օրէ 'ի վեր առեւտրական ամենամեծ շարժում մը կը տեսնուի, ուր քաւասուն և ութ ժամու մէջ Արեւելքէն եկող և ցորեն բերցած 144 նաւ ներս մտան : Յորենի հունձքը, ոչ միայն Գաղղիոյ այլև Արեւմտեան Եւրոպոյ մեծ մասին մէջ ալ նուազ ըլլալով, այս տարի Սեծովու եզերքէն մեծ քանակութեամբ հոս արմտիք բերուելու վրայ են :

Մարտիկոյ առեւտրական մեծ ունը շանաւոր Յոյն տուները խել մը շոգենաւներ բռնած են վարձու, երթալ թայդան, Օտէսա և Դանուպի եզերքներուն վրայ Հելլեն սեղանաւորաց գործակալներուն միջոցաւ համբարել կեցած արմտիքն առնել Գաղղիա բերելու : Այս փոխադրութեան համար յատկապէս վարձու բռնուած շոգենաւներէն զատ, անթիւ առաքատաւոր նաւեր կան ալ Արեւելքէն Եւրոպա ցորեն փոխադրող :

Այս արմտեայ վաճառականութեանէն ամէն մ'ի վեր շահուած ստակն անհաշուելի է : Մարտիկոյ Յոյն տուներուն այս առեւտուրին երեսէն ըրած վաստակնին փիլոններ կը հաշուեն, որք են գլխաւորաբար Սքարամանեայի, Բոթաքանաքիի, Բալիի և Արժանթիի առեւտրական տուները : Պարզ միջնորդներ (թէլլա) առնուաղն շաբաթը 20 հազար Ֆրանք կը վաստակին :

— Երէկ գիշեր իսկիւտար Իճատիյէ թաղը Ներսէսեան Տիգրան Էֆենտիին տունը գողեր մտնելով՝ ամեն կահ կարասիք խառնաշփոթ վիճակի մէջ կը թողուն և բան մը չառած կը մեկնին :

— Հինգշաբթի օրուան վոթօրկին Աղիզիէի թիւ 3 շոգենաւը մեծ կղզիին նաւամատոյցը մեծ դժուարութեամբ մօտենալու ճիգը թափած ատեն, շոգենաւին մէջէն տաճիկ գավազ մը չը համբերելով որ նաւամատոյցը մօտենալէն ետքը ելնէ, մէկէն դուրս կը ցատկէ և իսկոյն ծովը կ'իյնայ : չուան կը նետէն զոր բռնելով խեղճը, վերջը նորէն կը թողու և այս անգամուն բոլորովին ջուրին տակը կ'աներեւութանայ :

Սոյն աւուր փոթորիկը դարձեալ Սեծովու մէջ սաստիկ փչեր է, և նորէն նաւաբեկութիւններ կը վախցուին :

Անգղիոյ թագուհւոյն օրդուոյն Էտէմպուրկի դքսին հեծած Հէլլաքն

չողքներու, որ նոյն առաւօտուն դէպ ի Սե Ժով մեկնեցաւ, կ'երևի թէ գոյնարին ճանրորդութիւն մ'ըրած է:

— Եգիպտական կառավարութիւնը երկրորդ օրէնքաց և հեռագրական թելերու հաստատութեանց համար մեծաքանակ գնումներ ընել ոկսած է Լօնտոնէն:

— Սամաթիոյ դիմացը խարոսի վերայ կեցող յոյն նաւու մը մէջ երկու շարժի գիշեր խումբ մը աւազակներ մտնելով, նաւապետին սենեակը կ'իջնեն և զինքը դանակով եօթը տեղակը զարնեն: Նաւապետին աղաղակէն նաւուն բոլոր նաւաստիքն արթննալով սենեակը կը դիմեն, ուրկէ գողերը դուրս ելնելով փախչիլ կ'աճապարէին: Նաւաստիք գողերէն մին բռնելով գլուխը կը կտրեն և մարմինը ծովը կը նետեն, իսկ միւս գողերը ամենքն ալ ծովը ցատկելով լողալով կ'ազատին:

Սպաննուած գողին գլուխը ոստիկանութեան կը յանձնեն, որն որ ատկէ միւս ընկերաց ով ըլլալը ճանչելով գտնելու համար քննութիւն մը կը բանայ:

Վերաւորեալ նաւապետը մեռեր է:

Գասթամուռնի մէջ հետեւեալ հրաշքի անկման մը դէպքը պատահեց է: Թաշ քեօքըրլի մզկիթին մուէզզինը միւնարէին բարձրէն հասարակութիւնը աղօթքի հրաւիրած ատեն յանկարծ վարկիյնայ և բոլորովին կ'անդամալուծի: Կուսակալն իմանալով զայս իսկոյն իւր բժիշկը Անտօն էֆէնտին կը զրկէ պէտք եղած դարմանն ընելու, որն որ քանի մը անգամ զինքը նայելէն և հարկ եղած դարմանները տալէն յետոյ՝ միւնարէէն վար իյնող իմամը կատարեալապէս կը բժշկուի:

Այս դէպքն այնքան զարմանալի է որ մարդուս ինքնովին հարցնելը կուգայ թէ կամ միւնարէին բարձրութիւնը մզկիթին դրնէն աւելի չէ, եղեր և կամ փողոցը բամպակով յատակած ըլլալու են:

— Արքունի նաւարանը շինուելու վրայ գտնուող երկու գրահաւոր շոգե-նաւներն անցեալ չաբաթ օր ծովն իջնցուցեր են Կայսրորդի Եռսուֆ իզդէտտին էֆէնտիի և Մահմուտ ճէլալէտտին էֆէնտիի ներկայութեանը:

— Մայրաքաղաքս քօլէրայի հիւանդութենէ պահպանելու համար Մարքօ բաշայի նախագահութեան ներքեւ նոր կազմուած բժշկական յանձնաժողովը՝ Բ, Դրնէն՝ 10 հազար ոսկիի ծախուց գումար մը պահանջեր 15 բոլոր պէտք եղած նախադրուական միջոցներն կարենալ ձեռք առնելու համար:

— Մայր տեղեկութիւններ կը հաստատեն թէ Ֆիլիպէի և շրջակայից մէջ ոչ միայն քօլէրայ չըկայ, այլև հասարակաց առողջութիւնն ալ լաւ վիճակի մէջ ըլլալով՝ առողջապահական յանձ-

նաժողովն ալ որոշեցին որ Ուզունճօվայի տօնավաճառն ալ նախորդ տարինը լուրջապէս տեղի պիտի ունենայ, միայն էթ հիւանդոտ քաղաքներէն եկող ճամբորդներն քարանթինայի ներքեւ դրուելու պայմանաւ:

— Հինգ շաբթի օր կրկին տեղի ունեցած փոթորիկը Պրուսայի և Կէմէլէի մէջ ու շրջակայները բաւական ուժգին ըլլալով, թէպէտ քառօրե ժամէն աւելի չէ տներ, սակայն այս կարծ միջոցին մէջ բազմաթիւ ծաւեր արմատէն խլեր, ու շատ մ'ալ պարտէղներու, այգիներու և ձիթենիներու մեծամեծ փնասներ պատճառեց է, հինգ վեց հատի չափ նաւ ալ ցամաքը նետեց է:

— Վէնէտիկի Միթիթարեան Միտա-նութեան մէջ կ'երևի թէ, կրե Զարտիւ Պօօֆօր, կարծեաց յեղաշրջում մը տեղի ունեցած է: Յիշեալ ուխտին Պօլիս գտնուող միաբան վարդապետներուն այս օրերս յատկապէս հրաման է եկեր որ կատարեալ չեղք գիրք մը պահեն երկար ատենէ ի վեր հայկաթոլիկ հասարակութիւնը յուզելու վերայ գտնուող խնդրոյն նկատմամբ: Կրե ու թէ երեկուսն օրն ալ Գառըգիւղ ժողովը մը պիտի ընեն եղբր Միթիթարեանք, յիշեալ գիւղը գտնուած իրենց ապահական վարժարանին վիճակին վերայօք, որոյ աշակերտաց մեծ մասը հակահասունեան ընտանեաց կը վերաբերին:

— Գառըգիւղի ծխավաճառ Խաչատուր անուն անձ մը հինգ շաբթի երեկոյն կերակուր կերած ատեն կողը սաստիկ ցաւ մը կ'զգայ և անմիջապէս կը մեռնի:

— Տօթթէօր Էրէթայն հռչակաւոր ձեռնածուն այս գիշեր Բերայ Դադղիական թատրոնը իւր վերջին հրապարակային ներկայացումը պիտի տայ, որոյ մէջ կենդանի մարդու մը գլուխը կտրելով, զայն վերստին մարմնոյն հետ կցելով միաւորելէն յետոյ, այս արհեստը ինչ կերպով կատարելն ալ հասարակութեան պիտի բացատրէ:

— Անցեալ ուրբաթին շաբաթ լուսնալու գիշերը Էմիրկէնի ծովեզրին վրայ խտիվին ապարանքին և քեօշկին մէջ տեղը գտնուած յունաց Այ-Նիքօլա անուն այազման գող մտնելով արծաթապատ և ծանրագին պատկերներն ու մասունքները կը յափշտակեն կը տանին, պահապանը, որ ծերուկ մընէր, այազմային պահպանութիւնը չէնքին պաշտպան օրբոյն վրայ թողլով գիշերները իւր տունը երթալ պառկելու սովորութիւն ունենալով, Գողցուած նիւթերը 100 ոսկիէն աւելի արժողութիւն ունենալով, և այազման ալ զօրաւոր ուխտատեղի մը եղած ըլլալուն պատճառաւ, գիւղացիք յուզուեր են և ոստիկանութիւնն ալ քննութիւն

մը բացեր է այս գողութեան հեղինակը գտնելու համար:

— Բերայ շիտակ ճամբան լրագիր ծախող ծխավաճառի մը պարաքան չորեքշաբթի գիշեր կազին լամպայէն բռնկելով, քիչ մնաց որ խեղճին ամբողջ դրամագլուխը հրոյ ճարակ պիտի ըլլար, իսկոյն անցորդներն հասնելով ազդու ջանից չնորհիւ կը յաջողին արկածին առաջն առնել և մարդը ծանր աւելտքէ մը ազատել փօքրիկ փնասով մը:

— Բ, Դրան գործակալներէն մին Թուր օրը Աթ Մէյտանի հրապարակին մօտ թրամվէյի կառքին տակը երթալով կը մեռնի:

— Ամուսնական ցաւալի և անպատեհ դէպք մ'ալ անցեալ օրերը Խապիւղ Չըքսալըն ըսուած թաղը պատահեցէ, ուր այս տեսակ անհաճոյ եղելութիւններ միշտ անպակաս են:

Երիտասարդ մը ատենէ մ'ի վեր Հայ աղջկան մը նշանուած ըլլալով, ասկէց 2 ամսոյ չափ յառաջ ամուսնանալ կ'ուզէ: Երկու կողմէն ալ հարսանեաց պատրաստութիւնները տեսնուելով նոյն կերակի գիշերը Պսակի արարողութիւնը սկսելու պահուն, տեսնելով որ կնքահայրը յոյն մ'ըլլալով խաչք սա՝ պիտի բռնէ, Հայ քահանայն կը մերժէ պրսահ կը կատարելու, իրեն առայդ անձեռնհաս ըլլալը յայտարարելով:

Երիտասարդին կողմէն կ'ստիպեն զքահանայն որ անպատճառ պսակի խորհուրդը կատարէ, բայց ասոր իւր ընդգիմութեանը վրայ պնդելով տունէն դուրս ելնելն ու առնել քալելը տեսնելով, քահանային վրայ կը յարձակին, ու լաւ մը կը գանակոծեն, որոյ հազիւ մօտակայ դրացիքը օգնութեան հասնելով խեղճ քահանայն կ'ազատեն հարսնեւորներուն ձեռքէն: ասոր ընկերացող ուրիշ մէկ քահանայ մ'ալ տեսնելով որ ինքն ալ իւր ընկերին բաղդակից պիտի լինի, աս ալ լուեւեայն կծիկը կը դնէ կը փախչի:

Կըսեն թէ քահանային այսպէս պրսակի արարողութիւնը կատարել լմերժեւուն՝ աղջկան ծնողքն ալ համակարծիք են եղեր, վասն զի ուրիշ երիտասարդ մը, որ նոյնպէս յիշեալ աղջկան տունը երկար ատենէ ի վեր կը յաճախէ, և զոր ինքն առնելու միտք ունի եղեր, աղջկան ամուսնանալը լսելուն պէս կուգայ կ'ստիպէ ծնողքը որ կերպով մը աղջկան նշանը ետ ընելով զայն իրեն տան: Ծնողքն ալ համամիտ ըլլանով այս վերջինն առաջարկութեանը՝ նոյն գիշերը կնքահայրը յոյն ըլլալուն առիթը քահանային ըրած մերժումը յարմար ու պատեհ առիթ համարելով, իրենք ալ ետ կը կենան աղջիկին կարգելէ, զայն իրենց ծանօթ երիտասարդին յատկացնելով:

Իսկ միւս երիտասարդը, իւր նշանած աղջկանը խոստումէն ինդինք աղատած տեսնելով, երեք շաբթուան մէջ Բերայէն ուրիշ աղջիկ մը կը ձգէ, և

անցեալ կիրակի օր մը յիշեալ Բերայի
աղջկանը հետ ամուսնանալու պատրաս-
տութիւն տեսնելով, գիշերն ալ հարս-
նիք կը բռնէ, և այս առիթով ու-
րիշ քահանայ մը բերել կուտայ պսակը
կատարելու համար: Պսակի միջոցին այս
քահանայն ալ տեսնելով որ կնքաչայր
ըլլալիք անձը յոյն մ'է, աս ալ կը մեր-
ժէ կատարել Պսակի արարողութիւնը:
Միև նոյն ստիպումներն ու սպառնալիք-
ները ասոր դէմ ալ տեղի կ'ունենան,
իսկ քահանայն անդդուելի կը մնայ իւր
որոշմանը մէջ, և կը յայտնէ որ եթէ
իրմէն բարձրաստիճան եկեղեցական
պաշտօնեայ մը հրաման տայ՝ ինքը
պատրաստ է յօժարակամ այդ Պսակը
կատարելու:

Ասոր վրայ հարսնեւորքը բոլորն ալ
տրեւել փնտրել մէջ դուրս կ'ենեն և
կերթան Գեր. Ներսէս եպիսկոպոսին
դուռը ամբ կ'առնեն Ն. Սրբազնութենէն
հրաման ուղեւոր: Իսկ սա իւր չայս գե-
ղին քարոզիչը չըլլալն առարկելով,
հարսնեւորք ամենքը մէկէն ջաքարիա
վարդապետին տունը կը վազեն, որն որ
առանց պատասխան մը տալու երեսը
կը պահէ կ'առանձնանայ: Հարսնեւորք
ասկէ ետեւով Աւագերէց Տ. Գեորգի հօր
տունը կը դիմեն, և ասկէ ալ գոհա-
ցուցիչ պատասխան մ'առնելու չեն յա-
ջողիր, վերջապէս նորէն տուն կը դառ-
նան, և քահանային առաջարկութեան
օրինաւորութիւնը ճանչելով, իրենք ալ
կնքահօրը հայ ըլլալը պէտք լինելուն կը
համազօրին, ուստի և տանը մէջ երեք
տարեկան տղայ մը գտնելով, զայն մեծ
դժուարութեամբ քնացած տեղէն կ'ար-
թընցնեն, և խաչը ձեռքը տալով, փե-
սին քրտինքը ճակատը, հարսին ալ ար-
տասունքը աչքերը, խաղաղութեամբ կը
պսակուին, և այս անգամ քահանայն ա-
ռանց փորձանքի օձիքն աղատելով, ա-
ռաջիններէն բաղդաւոր կ'ելլէ:

Ա.Զ.Դ

ԲԱՏԱՆՈՐԴԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
որ ինչպէս ասկից առաջ ծանուցուեցաւ,
սեպտեմբեր 1 էն ի վեր բացուած է,
1000 բաժինէ կը բաղկանայ, և նպա-
տակն է բաժանորդներէն ամէն ամիս
հաւաքած գումարովը բաղդ (բրիմ)
ունեցող ԲԱՏԵԹՈՒԴԵՐ ԴԵՆԵԼ, վիճա-
կահանութենէն զարմելիք բաղդին հա-
ւանականութեանն սպասելով:

Բաժանորդք մէկ Օսմ. ոսկի նախ-
նական տուրք տալով, ամէն ամիս ալ
կանխիկ մէկ քանորդ Օսմ. ոսկի պի-
տի վճարեն շարունակ 5 տարի:

Վիճակահանութենէն զարմելիք բաղ-
դը բաժանորդաց մէջ բաժնուելէն դատ,
հինգ տարիէն վերջն ալ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
լուծուելուն՝ իւրաքանչիւր բաժանորդ-
իւր վճարած ստակն ամբողջ նորէն ետ
պիտի առնէ:

Ստորագրութեան տեղն է Պօլիս
Ֆինանսըլար ճառագիտ. Երեսօնքեան
խանի դիմացի կարգը Պետրոս Էֆէնտի
Բախաղեանի վաճառատունը թիւ 34:

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն
առնել ուզողը վերոյիշեալ վաճառա-
տունը պէտքէ դիմել:

Նախագահ

Բաժանորդական Ընկերութեան

Մարգիւ Արմէան

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԳ

ԳԱՂՂԻԱ

Բարիկ 25 Սեպտ.

Կ'ըսեն թէ միապետական Ծրօշ-
աօրֆէն օտարացած լուրերուն վրայ շատ
գոհ են: Միաբանակցութիւնին լն-
ցած բան մ'է կրսն:

Մաք-Մահօն մարաշախտը չ'ուզեր
Գաղղիոյ առժամանակեայ կացութեան
նպաստաւոր դիրք մը բռնել:

ԱՒՍՏՐԻԱ—ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ

Վիեննա 25 սեպտ.

Պօրթան բացուելուն՝ գիներու մեծ
անկում մը յառաջ եկաւ, սակայն գոց-
ուելու առեն գիները բարւոքած էին:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պէրլին 25 սեպտ.

Ի պատիւ իտալիոյ թագաւորին Բօձ-
տամի մէջ եղած հանդէսներուն բացա-
կայ կը գտնուէր դեռ Պ. Պիլմարք:

Վիքթօր-Էմանուէլի որսորդութեան
եղած միջոցին վերջապէս հասաւ Պ. տը
Պիլմարք և Պ. Մինկէթթիի հետ եր-
կարօրէն տեսակցութիւն մ'ըրաւ:

ԱՆԴՂԻԱ

Լոնտոն 25 սեպտ.

Դրամադեղը 0/0 ին 4 ի ելաւ:

ՍՊԱՆԻԱ

Մատրիտ 25 Սեպտ.

Մօրիօնէզ զօրապետը Թօլօզա հա-
սաւ:

ՄԻԱՑԵԱԼ—ՆԱՀԱՆԳԻ

Նիւ-Եօրք 24 Սեպտ.

Պանքաներու նախագահները որո-
շեցին տակաւին քառասուն միլիոնի փո-
խառութեան թուղթ շրջաբերութեան
հանել:

Կառավարութիւնը 12 միլիոնի ար-
ժէթուղթ գնելը բաւական համարեց,
որպէս զի եթէ հարկ ըլլար վաճառա-
կանութեան ալ օգնէ, որ այս ալ վը
հատեալ ու լքեալ վիճակի մը մէջ է:

Կացութիւնը բարւոքելու վրայ է:
Մինչև ցարդ առևտրական տուններէն
անանկացող տակաւին եղած չէ:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմ. ոսկի 100 դր: Ի հաշուվ

Պր: Փոյ . 109 . 18
Շնգղ. ոսկի 87 . 10
Քաղղ 89 . 15
Բօլ 51 . 24
Քրքմից

Ճերմակ մէճիտ տարբ. 101 . 10
Հինգնոց 103 . 25

Մեթալիք 103 . 35
Պղինձ 120 . 20

Վիեննա 24 սեպտեմբեր

Բուժէլի Արժ. հին 62 . 50

Նոր — . —

Բրէտի Օսթրո-թիւրք 50 . 38

Պանք Օսթրո-թիւրք 68 . 25

Աճիւ 108 . 75

Փոխակցիր 'իլոնտր եռմա . . . 113 . 45

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

Լիվրբուլ 24 սեպտեմբեր

Բամպակ Միտլ. Օրլէան 9 1/4

ԼուՏօլէրա 6

Այսօրեայ վաճառք հակ 10000

Ընթացք հրապարակին հաստատուն

Լոնտոն 24 սեպտեմբեր

Ափիոն 25

Մօհէր 35

Հոլանտայի շաքար 30 3/4

Մետաք 23

Ճէհրի 7 1/4

Դրամադեղ 0/0 2 3/4-7/8

Նիւ-Եօրք 24 սեպտեմբեր

Բէթրօլ կաղ 17

ԻԼԱՆ

Իլանը իֆլաս իթմիշ օլան Պրուսա-
տա սըրմաքէշ խանընտա մուգիմ մա-
լիֆաթուրա թիւճարընտէն Գալեօն օղ-
լու Թէօֆիլ վէ շէրիքի Բարսեղ օղլու
Կարապետտէ օլան ալաճագլըլէրին՝
Ժիւժ քօմիսէր վէ Սինտիգլէրի իլէ պիւլ
խիթիշարէ պիր գըթա գօնգօրտաթօ
թանդիմ վէ հսհապը մաթլուպուն էք-
սէրիսի ճանիպինտէն իմզա իտիլտիկի
ճիհէթլէ, մէզքիւր քօնքօրտաթօյա վա-
ղը իմզա իթմիշ օլան առհապը մաթ-
լուպլէ խարիճտէ պուլունուպտա շիմ-
տիլէ գատար մասանըն մէճմուրլէրինէ,
վէ կէրէք մէհքէմէի թիճարէթէ կէլ-
մէմիշ օլանլէր պուլունտըղի թագտիր-
տէ, թարիխի իլանտէն իթիպարան նի-
հայէթօն պիր կիւն զարֆընտէ խանը
մէզքիւրտէ պուլունան մէրքումանըն
մասալէրինին Ժիւժ քօմիսէրի վէ Սին-
տիգլէրինէ պիւլ մուրաճաա, պու պապ-
տէ պիր կէօնա իթիւրաղ վէ իտաալէրի
վար իսէ պէյան իթմէլէրի վէ միւտ-
տէթը մէզքիւրէ զարֆընտա կէլմէյէն
վէ ուսուլը վէճհլէ վէքիլ տախի կէօն-
տէրմէյէն պուլունտըղի հալտէ իքթի-
ղայը քանունիսի իճրա օլունաճաղը մէր-
քումանըն մասալը մէճմուրլէրինին վա-
ղը օլան իֆաալէրին իւղէրինէ իլան
օլունուր:

Ֆիլ Վ շապան Գ.

վէ 17 իլու ԼԱ

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

22իննի տէֆա օլարագ րուսի իլու
19իննի կիւնիւ, ջարպիւնէի Սի-
րէտէ քուրրասը քէշիւտ օլունանդ
րուսի տէմիւ Եօլու թահիլիւթըն
հիսսէի իգրամիէ պիլէթիւթի պէհէրի 5
շուրուշապիւթըն Բէօրիւ քարշուսը
Եհնի-ճափի գաբուսը 75 Դուկաս
Երկանեան մաղաղասընտա :

ՊԵՐՊԵՐԱՆ ՊԻՐԱՏԵՐԼԵՐ

ՎԷ ԳՕՄԱՆՆԱՍԸ

Իշպու 1873 սէնէսի Աղօթնոսըն իպ
թիտասընտան իթիպարէն կէլէճէք 1876
սէնէսի շէհրի աղօթնոս իթիպարէն
գատար 36 մահ ալ պէ ալ պիրէր պու-
շուք իկիրմիլիք սիմ Մէհրիթի թէտիյէ
իտէրէք, րուսի թիմուր Եօլու իս-
թիքրաշ սէնէտաթընտան 100 վէ Պուք-
րէշ շէհրի իսթիքրաշ սէնէտաթընտան
200 քի ճէմէն 300 ատէտ սէնէտաթըն
33 տէֆա քէշիտէ օլունանդ գուրա-
տէն իսապէթ իտէն իքրամիյէ պախ-
թընտան իւզտէ պիր հիսսէ իթիպարը
իլէ իսթիքիտէ կյըմէք, վէ վատէյի
մուայեհէնէսի մուսթաղիյէ օլտուքտէ
րնմէլի թիմուր Եօլու իսթիքրաշտան
պիր ատէթ վէ Պուքրէշ շէհրին քէշա-
լիք իսթիքրաշտան իքի ատէթ քի
ճէման 3 ատէտ ասըլ սէնէտիլէրէ սա-
հիպ օլմաք իւզրէ Զուլխան խանընտա
Պէրպէրեան Պիրատէրլէր վէ շիրքէթի
թարաֆընտան պու քէրէ 100 ատէտ
սէնէտ թանդիմ օլունարագ թէտալիւ-
լէ չըգարթիլ շաղիլէ հիսսէտար օլ-
մաղէ րաղիպ օլան վէ տահա էթրաֆ-
լընա մալիւմաթ թալէպ իլէյէն զա-
թըն խանը մէգքիւրտէ 43 նօմէրօլու
օապէ թէշիթի կյըմէլէրի զըմընտա
իլանը քէշիթիլէթտէն իպթիտար գը-
լընտը :

Վ Ա Ճ Ա Ռ Ա Տ Ո Ւ Ն

ՓոխԱւանդութեան Եւ ԳՈՃԱՐԵՂԵՆԻ

Ժ Տ ՃԱՆԵԹՕ ԵՒ ԸՆԿ

Ղարաթիա Գոմիսիօն խան թիւ :— 16

Այս վաճառատունը կը ծախուի
րուսի իլու Երկաթուղեաց թուղթերու
Բէօլի տոմսակներ 5 և 15 շուրուշի
որոնք զարնելիք շահուն քառորդը և
կամ ամբողջը իրաւունք կ'ունենան ըս-
տանալու : Յաւանդիկայ 1873 սեպտեմ-
բեր 20/1 հոկտեմբերին Արքունի փո-
ղերանոցը քաշուելիք վիճակահանու-
թեան մէջ շահելիք մեծ պարգևներն
են 300.000, 25.000, 20.000, 2.000,
1.250, և 1.000 ֆրանք :

Յիշեալ վաճառատունը իւր սեպ-
հակառակութիւնն եղած թղթերուն ծա-
խած թիւերէն եթէ պարգև շահող
գտնուի պատրաստ է անմիջապէս, և
Օսմանեան կայսերական պանքային ըն-
դունած դրոթեանը համեմատ, այդ
շահած պարգևը Բէօլին տիրօջը վը-
ճարել :

Սոյն վաճառատունը յանձն կ'առնէ
նաև Օսմանի, վիէննայի, Բարիզի և
Լոնտրայի քաղաքացի հետ սեղանաւո-
րական ամեն տեսակ գործողութիւն-
ներ :

Աւելի բնդարձակ տեղեկութիւն ըս-
տանալ ուզողը վերոյիշեալ վաճառա-
տունը պէտք է դիմել :

Ա Ջ Դ

Մեծապատու Գ. Ճիվ.Ա.ՆԱՆ Բժիշկ
Ակադեմիոնոր ատեններս Բարիզէն վե-
րադառնալով պատու ունի ծանուցանել Ար-
գոյ Հասարակութեան, որ իր տունը այժմ
հաստատած է Պէշիկթաշ Մեծ փողոց թրաւ-
վէյի երկաթուղւոյն վրայ :

Առողջարանութեան կարևորագոյն կա-
նոններուն մէկն է բերնի առողջութիւնը և
մասնաւորապէս ակունքներուն խնամատարու-
թիւնը : Եթէ մէկը այս օգտակար կանոնը
չգիտնալով իր ակունքներուն վնասակար դե-
ղեր գործածէ՝ անոնց աւրուելուն և բուր-
րովին թափուելուն պատճառ կ'ըլլայ :

Մեծաբոյ Գ. Ճիվ.Ա.ՆԱՆ բերնի և ակ-
ունքի հիւանդութեանց առաջին առնելու
այն պահպանողական կերպն ունի՝ որ քա-
նիցս յաջողած և հաստատութիւն գտած է :
Իւր ամէն գործողութիւնները դիւրին են և
ցաւ չեն առթեր, բազմաթիւ են նախ Բա-
րիզի և ապա Պոլսոյ մէջ ըրած փորձերը որ
իր անունը համբաւեցին :

ԲՈԼՈՐ ՅԱՒՈՏ ԱԿՈՍ ԵՐԸ ԿԸ ԲԺՇԿՈՒԻՆ
— Բտած և ցաւ ունեցող ակունքները բոլոր-
վին կ'առողջանան դեղով, կը լեցուին նոր
հնարքով մը և մինչև 20 տարի կը դիմանան,
այնպէս որ ոչ ոք կը պարտաւորի քաշել տալ
այն թանկագին գործիքները՝ որոցմէ գրե-
թէ կախեալ է կատարեալ առողջութիւն :

ՆՈՐ ԱԿՈՍ ԿԸ ՇԻՆՈՒԻ — Արդէն քաշ-
ուած ակունքներուն տեղը մասնաւոր եղա-
նակաւ մը նորեր կը դրուին որ բնական ակ-
ունքից պէս ծառայելով՝ ամեն տեսակ կերա-
կուր կատարելապէս կը ծածեն, թէ՛ գեղեց-
կութեամբ ու թէ՛ գիմնականութեամբ բնա-
կաններն իսկ գերազանցելով :

Տղայոց ծուռ բուսած ակունքները կը
շտկուին դիւրագոյն և յատուկ միջոցաւ մը :
Բերնին ծակուած կամարը որ վտանգէ
ը կամ գէշ ախտէ յառաջ կուգայ, միջոց-
ուելով իրենց առջի վիճակը կը գտնէ :

Կը գտնուի բաց 'ի կիւրակէ'՝ ամեն օր
ժամը հինգէն մինչև տասը մէկ ըստ տաճ-
կաց, և հինգէն առաջ ուզողին տունը կեր-
թայց ունալութեամբ :

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԺՕԶԷՅ ԿԱՌՆԻԷ

Ս Կ Ջ Բ Ո Ւ Ն Ք

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ

Թարգմանեաց 'ի Գաղղիականէ

Կ. Ս. ԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի պէտս Ազգային վարժարանաց
կը ծախուի Մասիսի գրասենեակը և
ամեն հայ գրավաճառաց քով : Գին 10
ղշ վարժարանաց համար հարիւրն 20
ղեղշ :

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ք Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

ԸՆԴՀԱՈՒՐ ՎԻՃԱԿԻՆ

Գ Ա Ղ Ա Տ Ի Ո Յ

Աշխատութեամբ

Նաթանեան Պօղոս վարդապետի
Գ. Աշխատութիւն Հեղինակին
Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց
քով և Կամուրջին գլուխը Պարաքան
գին երեք շուրուշ :

ՐԷՀՊԵՐԻ ԼԻՍԱՆԸ ԹԻԻՐԻԻ

ԳԻԹԱՊԸ ԹԱՍԸ

ԳԱՎԱՅԻՏԻ ԱՐԱՊԻՅԷ

Կրթութիւն Տաճկերէն լեզուի ա-
նուն դասագրքիս յառաջարանութեա-
նը մէջ խոստացածս ահա կատարեցի՝
«Առաջնորդ» թիւրք. լեզուի անուամբ
տաճկերկու հատոր դասագիրք յօր-
նելով, որոնցմէ սոյն իններորդը առա-
ջին անգամ հրատարակած ըլլալով կը
նուիրեմ Ազգ. մանկաւոյն :

Կը ծախուի 10 դահեկանի. Պարա-
քան և ամէն Հայ գրավաճառաց քով :

Պ. ԳԱԼԳՃԵԱՆ

ՌԻՅ ՊԼԱՍ

ԵՂԵՐԳ

ՎԻԹԹՕՈՒ ՀԻԿՕՅԻ

Թարգմանեց

Ռ Ո Ւ Ս Ի Ն Ե Ա Ն

Հաճութեամբ Հեղինակին

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով :
Գին կէս արծաթ մէհրտ :

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Կ Ա Ս

ԼՈՐԱՍՏՏՈՒ

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՅ ԵՒ ԸՆՏԱՆԵԱՅ

Յ. ԱՐՇԱԽԻՐ

Երկրորդ տպագրութիւն

Երկրասարդաց կրթութեան և բն-
տանիքներու վերանորոգման նուիրեալ
այս օգտակար գրքին Ա. տպագրու-
թիւնը քիչ աւուր մէջ սպառած ըլլա-
լով երկրորդ անգամ իւրյս ընծայեալ
կը ծախուի Հայ գրավաճառաց քով :
Գին 4 շուրուշ

ՏԵՐ ԵՒ ՊԱՏՈՍԱՆՈՒՄՆՈՒ

ՕԳՍԷՆ ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Օ. ԽՕՃԱՍԱՐԵԱՆ

ԵՌՈՍՈՒՅԵԱՆ ԽԱՆ

ՎԵՐԻ ԹԱՐԿ ԹԻԻ 7